

D ů v o d y:

V odvolání dovozoval žalobce, že vládního nařízení č. 160/34 Sb. z. a n. nelze na souzený případ použít. V odvolacím sdělení tvrdilo žalované družstvo, že po skončení jednání v první stolici došlo k vyřízení oné jeho žádosti a že mu byla povolena doba do konce roku 1936, kdy na něm nemohou stavební náklady býti od členů zcela nebo z části vymáhány a po kterou nemusí družstvo tyto stavební zálohy vypláceti. Odvolací soud v důvodech napadeného rozhodnutí praví, že k tomuto tvrzení žalovaného nelze pro zákaz novot dle § 482 c. ř. s. přihlížeti. Náзору tomu nelze přisvědčiti, neboť předpisy vládního nařízení ze dne 13. července 1934 o bytovém hospodaření obcí a obecně prospěšných stavebních sdružení č. 160 Sb. z. a n., byly dány proto, aby jednak bylo udrženo řádné hospodaření celého stavebního družstva, jednak aby v zájmu státní správy nedocházelo k realizaci státní záruky v případech, které nejsou nevyhnutelné. Byly tedy tyto předpisy vydány v zájmu veřejném a jsou tudíž donucovacími (velicími) předpisy právními. Není proto na závadu, jestliže žalované družstvo teprve v odvolání uplatňovalo, že bylo vydáno nařízení podle odstavce I tohoto vládního nařízení. Podle zprávy ministerstva sociální péče bylo stran žalovaného družstva učiněno opatření podle § 3 vlád. nař. ze dne 13. července 1934 č. 160 Sb. z. a n. a byla doba, po kterou částky v citovaném § 3 uvedené nemohou býti družstvem vypláceny, ani na něm zcela nebo z části vymáhány, stanovena do 31. prosince 1936. Jde v souzeném případě o stavební zálohu, tedy o částku, kterou žalobce jako člen žalovaného družstva přispěl k úhradě stavebního nákladu z vlastního jmění. Nutno proto na tento případ užítí ustanovení § 3 vládního nařízení č. 160/34 Sb. z. a n. Zákaz vymáhání částek, kterými členové přispěli k úhradě stavebního nákladu z vlastního jmění, znamená — jak plyne z účelu tohoto vládního nařízení —, že po určenou dobu není dovoleno ani pokračovati v rozepřích již zahájených (srovnej podobně rozh. č. 4655 a 13167 Sb. n. s.). Při tom je nerozhodno, zda osoby, jež zmíněné částky na družstvu vymáhají, jsou v době žaloby po případě vynesení rozsudku v první stolici ještě členy družstva, neboť vládní nařízení nečiní v této příčině rozdílu. Výměrem ministerstva sociální péče bylo tudíž v projednávaném případě zasaženo již řízení odvolací, v němž nesmělo býti pokračováno.

Čís. 15404.

Odpůrcí řád.

Lze odporovati zcizení podniku (obchodu).

Právní význam změn způsobených jednak dalším provozem podniku, jednak jeho rozšířením.

(Rozh. ze dne 17. září 1936, Rv II 14/36.)

Podle přednesu žalobkyně uzavřel žalovaný s manželem žalobkyně Stanislavem H-em kupní smlouvu, dle níž prodal Stanislav H. žalova-

nému své povinnosti, a to ideální třetinu a železářský obchod se vším zařízením, inventářem a zbožím, to vše za 20.000 Kč, kterážto částka prý byla vyplacena při podpisu kupní smlouvy. Nemovitosti ty mají cenu nejméně 150.000 Kč, obchod 120.000 Kč a jeho výnos činil 40.000 Kč ročně. Tímto způsobem se Stanislav H. zbavil svého majetku, což učinil proto, aby se vyhnul placení výživného žalobkyni pro případ, že by došlo mezi nimi k rozvodu. Prozatímním opatřením bylo uloženo Stanislavu H-ovi platiti žalobkyni výživné 310 Kč měsíčně. Ježto Stanislav H. žalobkyni neplnil, vedla proti němu žalobkyně pro výživné exekuci, avšak marně. Na výživném dluží Stanislav H. žalobkyni 3.965 Kč 52 h. O úmyslu Stanislava H-a zkrátiti žalobkyni žalovaný Arnošt H. věděl, věděti musil a věděti mohl. To bylo patrné již z toho, že kupní a převodní hodnota byla smluvěna směšně nízkou částkou 20.000 Kč a mimo to žalovaný v prosinci 1929 a v lednu 1930 zejména bydlel se žalobkyní a Stanislavem H-em ve společném domě a společně se Stanislavem H-em plán na zkrácení žalobkyně zosnoval. Žalovaný také v době, kdy obchod na sebe převáděl, ani obchodníkem nebyl, ani žádných peněz neměl. Žalobkyně se proto domáhá výroku, že kupní smlouva jest proti ní bezúčinnou a že žalovaný jest povinen trpěti, by na nemovitostech jím od Stanislava H-a koupených byla vedena exekuce pro vykonatelnou pohledávku žalobkyně, již má na výživném proti Stanislavu H-ovi. N i ž š í s o u d y uznaly podle žaloby.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Jako vadu řízení (§ 503 čís. 2 c. ř. s.) a rozpor se spisy (§ 503 čís. 3 c. ř. s.) vytýká žalovaný, že ani odvolací soud nevyšetřil provedením důkazů žalovaným nabízených a po případě použitím práva podle § 182 c. ř. s. — zevrubně, zda kupní cena za majetek převedený na žalovaného byla přiměřená jeho skutečné hodnotě, a že odvolací soud nepřihlížel ani k tomu, že všechny nemovitosti převedené na žalovaného byly zatíženy právem doživotní výměny pro manžele Antonína a Teklu H. a právem doživotního užívání pro Jana H., ač prý jde o okolnosti závažné pro řešení otázky, zda tu jest zkrácení věřitelů předpokládané ustanovením § 2 čís. 3 odp. ř. Předpokladem odporování podle § 2 odp. ř. jest ovšem zkrácení odporujícího věřitele, ale jen v tom smyslu, že odporování jest způsobilé přivoditi buď úplné nebo částečné uspokojení odporujícího věřitele anebo je aspoň ulehčiti nebo uspíšiti. Stačí, zvýší-li bezúčinnost kupu možnost sáhnouti za účelem vedení exekuce na takové majetkové části, které odporovatelným jednáním z majetku dlužníka již vyšly, přivodí-li pro odporujícího věřitele příznivější situaci, než byla před odporováním. Není však třeba, by byl přímý vztah mezi jednáním odporovatelným a zmenšenou vyhlídkou nastalou tímto jednáním, a jest proto lhostejno, zda byl účinek ten již dán předem, když došlo k odporovatelnému jednání (ježto jím vyšla z majetku dlužníka větší hodnota než hodnota toho, co jím bylo pro dlužníka získáno), či

zda nastal teprve pozdějším jednáním dlužníkovým, který na př. peníze utržené za prodané majetkové kusy spotřeboval nebo zatajil a věřitele neuspokojil (rozh. Sb. n. s. čís. 5185, 10691 a j.). I kdyby tedy dlužník Stanislav H. byl od žalovaného obdržel přiměřenou vzájemnou hodnotu za postoupený majetek, byla by přes to žalobkyně zkrácena odporovatelným jednáním dlužníkovým, ježto dlužník žalobkyni z obdržených peněz nic nezaplatil a její exekuce na jmění dlužníkovu byla marná. Že však odporování zvyšuje pro žalobkyni možnost uspokojení, žalovaný ani nepopírá a jest ostatně zřejmé již z toho, že odporování umožňuje žalobci exekuci jednak na obchod se skladem zboží podle nesporného přednesu stran dosti značným, a jednak na nemovitosti, na nichž v době poznámky odpůří žaloby (a jen tato doba přichází v úvahu vzhledem k § 20, odst. (2) odpr. ř.) nevázly žádné knihovní dluhy. Nemovitosti jsou arciž zatíženy právem doživotní výměny pro manžely Antonína a Teklu H. a právem doživotního užívání pro Jana H. a neposkytují důsledkem toho vlastníku nyní žádného užitku. Leč byť i uživatelé byli poměrně mladí, jak dovolání tvrdí, jde přece jen o břemena obmezeného trvání, jež odpadnou nejpozději úmrtím uživatelů. Nelze proto souhlasiti s dovoláním ani, pokud tvrdí, že pravá a spravedlivá kupní cena za tyto nemovitosti je zaplacená již pouhým převzetím zmíněných břemen, lze naopak právem očekávati, že při případné dražbě, při níž musí zmíněná břemena vzhledem k svému pořadí býti převzata bez započtení na nejvyšší podání (§ 150 ex. ř.), bude za jistotu budoucích užitků dána přiměřená vzájemná hodnota, a že žalobkyně bude z ní při svém příznivém pořadí alespoň částečně uspokojena. Vytýká-li žalovaný dále, že žalobkyně nebyla zkrácena, ježto může dosáhnouti uspokojení z pohledávky Stanislava H. za ním na zaplacení kupní ceny, a ježto nežádala o vyjevovací přísahu za účelem zjištění, zda dlužník má ještě ony hotovosti a pohledávky, jež podle vlastního tvrzení žalobkyně prý měl v době odstupu svého obchodu, přehlíží, že sám jako strana tvrdil, že je se Stanislavem H. vyrovnán, a že zkrácení nastává i tehdy, byl-li odporovatelným jednáním zásah na jmění dlužníkovu jen ztížen, co v souzené věci bylo, jak viděti z toho, že exekuce proti dlužníkovi byla marná. Není ani třeba, by věřitel vyčerpал všechny možné exekuční prostředky, nanejvýš dokonce i prostředek vyjevovací přísahy (rozh. Sb. n. s. čís. 4912, 10691). Dovolání vytýká dále s hlediska § 503 čís. 2 a 4 c. ř. s., že odvolací soud přešel bez povšimnutí námitku žalovaným prý uplatněnou, že by žalobkyně byla bezdůvodně obohacena, kdyby její žalobě bylo vyhověno v plném rozsahu, poněvadž dům, jehož žalovaný nabyl odporovatelným jednáním, byl jím adaptován a stoupl tedy v ceně a poněvadž také v převedeném obchodě jsou zcela nové jiné věci a v daleko větším množství. Leč námitku zhodnocení domu a obchodu žalovaný v odvolání vůbec neuplatňoval a nelze ji z vývodů odvolání ani logicky vyčísti. Odvolací soud, který přezkoumává rozsudek prvního soudu jen v rámci uplatňovaných odvolacích návrhů a důvodů a nemůže hleděti k okolnostem v odvolání neuplatněným (§§ 462 a 467 čís. 3 c. ř. s.), neměl proto příčiny ani možnosti, by se zmíněnou otázkou obíral a tím méně má tuto možnost soud dovolací, jehož úkolem

jest, nehledí-li se k případné zmatečnosti, již jest v každém období řízení dbáti z úřadu, omezen jen na přezkum, zda odvolací soud rozhodl správně o odvolání. Žalovaný se zmínil v odvolání jen o tom, že dnes není v jeho obchodě onoho zařízení a onoho zboží, které bylo na něho převedeno právním jednáním, jemuž žalobkyně odporuje, a tento přednes směřoval jen k odůvodnění jeho námitky, že žalobní prosba, by byl uznán povinným trpěti exekuci na obchod železářským zbožím a zejména na předměty v tomto obchodě umístěné, jest naprosto nejasná, neúplná a nesprávná, že žalobkyně byla by v žalobní žádosti musila vyjmenovati předměty, na které žalovaný má trpěti exekuci, ježto, kdyby nyní byl odsouzen, jak to žalobkyně žádá, byl by nucen trpěti exekuci i na předměty, jichž se odporovatelný převod vůbec netýkal. S touto námitkou se odvolací soud zabýval a shledal ji právem za neopodstatněnou. Slovy »obchod železářským zbožím, který byl dříve veden na jméno Stanislava H. a nyní jest veden na jméno žalovaného« a »předměty v obchodě tom se nalézající« jest předmět odpůrčí žaloby dostatečně individualisován, neboť lze z nich bezpečně seznati, na které věci má žalovaný trpěti exekuci. Nemůže proto býti řeči o tom, že žalobní prosba jest v tomto směru nejasná a neurčitá. Jde tu jen o to, zda žalobní prosba tak širokého rozsahu jest po stránce hmotněprávní odůvodněna, když v obchodě, jenž má býti postižen exekucí žalobkyně, jsou nyní zcela nové jiné věci, než tam byly v době, kdy došlo k odporovatelnému jednání a když podle povahy věci do doby, kdy dojde k exekuci žalobkyně, nastanou ještě další změny. Leč k této otázce nutno přisvědčiti. Z ustanovení § 13, odst. (1) odp. ř. v souvislosti s § 1 odp. ř. plyne, že se odpůrčí nárok mimo konkurs jako podpůrný prostředek k exekučnímu vymáhání pohledávky věřitele může vztahovati na všechn majetek dlužníkův odporovatelným jednáním zcizený, který jest podroben exekuci, a že se tudíž může vztahovati i na obchod (podnik) dlužníka, byl-li takto zcizen, poněvadž jde o majetek, jenž jest podle § 341 ex. ř. podroben exekuci. Jest podstatným znakem obchodu (podniku) ve smyslu § 341 ex. ř., že předměty, z nichž se skládá, zejména zboží v něm umístěné, podléhá při řádném jeho provozování stále změně, ale ježto jde o hromadnou věc ve smyslu § 302 obč. zák., zůstane obchod (podnik) přes takové změny s právního hlediska vždy týž a všechna práva k němu nabytá zasahují vše, co přibude, a přestávají u věcí, které odpadnou. Dodatečné, řádným provozem způsobené změny v předmětech, z nichž se obchod skládá, nemůže proto odpůrčímu nároku na něj se vztahujícímu býti na újmu, a to ani tehdy, byl-li obchod řádným provozem rozšířen, neboť podle § 13, odst. (2) odp. ř. se pokládá ten, kdo jest zavázán plniti podle odpůrčího řádu za nepoctivého držitele a je tudíž podle § 335 obč. zák. povinen, aby vydal odporujícímu věřiteli všechn užitek, kterého držbou obchodu nabyt, tudíž také přírůstek docílený řádným provozováním obchodu. Dovolání ovšem uplatňuje zřejmým náznakem, že v souzené věci nejde jen o změny způsobené řádným provozováním obchodu, nýbrž o mimořádné jeho rozšíření novými investicemi. Tím uplatňuje žalovaný v podstatě, že učinil na obchod náklad. Avšak, je-li tomu skutečně tak, mohl by po případě uplatňovati nárok

na náhradu tohoto nákladu jako jednatel bez příkazu (§ 13, odst. (2) odp. ř. a § 336 obč. zák.), takový nárok však v první stolici neuplatnil a také v odvolání se o něm, jak již řečeno, nezmínil, a dovolací soud nemůže se proto s touto otázkou zabývat. S dovoláním nelze souhlasit ani, pokud dovolacím důvodem § 503 čís. 4 c. ř. s. napadá názor odvolacího soudu, že se žalovanému nezdařil důkaz, že mu úmysl Stanislava H. zkrátit žalobkyni nebyl znám, ani znám býti nemusel. Otázka, koho stíhá průvodní břímě, zda dlužník měl zkracovati úmysl čili nic, měla by jen tehdy právní význam, kdyby nižší soudy nebyly bývaly s to, aby tuto okolnost zjistily, a bylo by řešiti otázku, zda nedostatek takového zjištění jde na vrub žalobkyně nebo žalovaného. V souzené věci nižší soudy přímo zjistily, že dlužník Stanislav H. měl zkracovací úmysl a jest tudíž zcela zbytečné se tázati, koho stíhalo průvodní břímě v tomto směru. V souzené věci nižší soudy usoudily, že Stanislav H. měl zkracovací úmysl a že žalovanému byl tento zkracovací úmysl přímo znám, a to hlavně proto, že ani žalovaný, ani Stanislav H. nemohli vysvětliti, za jakých okolností došlo k převodu majetku, jemuž žalobkyně odpovídá, ani za jakou cenu byl majetek převeden, ani jakým způsobem byla kupní cena vyrovnána, z čehož nižší soudy usoudily, že převod majetku byl ujednáán mezi Stanislavem H. a žalovaným jen za tím účelem, by Stanislav H. byl zbaven veškerého movitého a nemovitého majetku, aby v případě jeho podlehnutí v manželském sporu, který pro neshody se žalobkyní očekával, žalobkyni na alimentech zkrátil. Úsudek nižších soudů, že Stanislav H. měl úmysl zkrátit žalobkyni a že žalovanému byl tento úmysl znám, jest logicky správně dovozen ze zjištěných skutečností a neobstojí výtku dovolání, že nižší soudy posoudily po této stránce věc nesprávně.

Čís. 15405.

Při rozlukovém důvodu podle § 13 lit. g) rozl. zák. nesejde na tom, zda duševní chorobu manžela zavinil druhý manžel.

(Rozh. ze dne 17. září 1936, Rv II 360/36.)

Žalobce se domáhá vyslovení rozluky jeho manželství se žalovanou z viny žalované opíraje žalobu o § 13 lit. g) rozl. zákona. Žalobkyně popřela, že by byla nevléčitelně duševně chorá a mimo to namítla, že její choroba byla vyvolána krutým nakládáním žalobcovým s ní. N i ž š í s o u d y zjistivše, že žalovaná je duševně nevléčitelně chorá, rozlouchily manželství z důvodu § 13, lit. g) rozl. zákona z viny žalobcovy.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Žalovaná uplatňuje, že její duševní chorobu vyvolal žalobce zlým nakládáním a že proto podle obdoby § 13 h) rozl. zákona jeho žaloba